

Sygn. akt I ACa 772/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Bożena Wiklak (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Myszkowska

SA Dorota Ochalska – Gola

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Krzesłowska

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2020 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko K. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 25 marca 2019 r. sygn. akt II C 1492/18

I. oddala apelację;

II. zasądza od K. G. na rzecz (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(...)

Sygn. akt I ACa 772/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 marca 2019 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie z powództwa (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. przeciwko K. G. o zapłatę:

- zasądził od pozwanego na rzecz powodowa kwotę 102.699,64 zł z odsetkami umownymi naliczanymi od kwoty 93.978,17 zł w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 10 kwietnia 2018 roku do dnia zapłaty, ale nie wyższymi niż odsetki maksymalne za opóźnienie, wraz z kwotą 1.284 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu i kwotą 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
- nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sadu Okręgowego w Łodzi kwotę 3.851 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, której nie miała obowiązku uiścić strona powodowa.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o poczynione przez Sąd I instancji ustalenia, z których wynika, że w dniu 16 lipca 2015 roku pomiędzy stronami zawarta została umowa kredytu (...) numer (...). Na mocy tej umowy powód

udzielił pozwanemu kwoty 105.263,16 zł na potrzeby własne na okres 120 miesięcy, a pozwany zobowiązał się tę kwotę, powiększoną o całkowity koszt kredytu, w 120 miesięcznych ratach, zwrócić. Zgodnie z treścią § 3 umowy, wypłata kredytu nastąpić miała w dniu zawarcia umowy, w formie przelewu na rachunek bankowy. Stosownie zaś do treści § 17 umowy, bank (...) S.A. miał prawo wypowiedzieć umowę, z terminem wypowiedzenia 30 dni, między innymi, w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków określonych w umowie. Załącznikiem do umowy był plan spłaty.

Na dzień 15 maja 2017 roku na koncie pozwanego figurowały kapitał wymagalny niespłacony 624,79 zł i odsetki wymagalne niespłacone 311,40 zł, a na dzień 15 czerwca 2017 roku: kapitał wymagalny niespłacony 604,90 zł i odsetki wymagalne niespłacone 771,46 zł,
z kolei na dzień 15 lipca 2017 roku, odpowiednio: 643,63 zł i 741,73 zł.

Umowa została powodowi wypowiedziana przez bank w zakresie warunków spłaty, pismem z 14 sierpnia 2017 roku z powodu braku spłaty wymagalnych rat. W piśmie podpisanym przez umocowanego specjalistę E. S. wskazano, że termin wypowiedzenia wynosi 30 dni i liczy się od dnia następnego po doręczeniu pisma pozwanemu, a także, że brak spłaty zadłużenia w terminie wypowiedzenia spowoduje wymagalność całości kwoty kredytu z odsetkami i opłatami, zaś spłata części już wymagalnej (łącznie 3.702,69 zł) spowoduje, że wypowiedzenie utraci moc.

Pismo zostało odebrane 28 sierpnia 2017 roku.

Pismem z 30 października 2017 roku K. G. został wezwany do zapłaty kwoty 98.554,31 zł.

Na dzień 6 kwietnia 2018 roku w księgach rachunkowych (...) S.A. figurowało wymagalne zadłużenia K. G. z tytułu umowy złotówkowego kredytu gotówkowego (...) z dnia 16 lipca 2015 roku, w tym: należność główna 93.978,17 zł, odsetki od 15 kwietnia 2017 roku do 6 kwietnia 2018 roku w kwocie 8.644,22 zł.

Przechodząc do oceny prawnej wytoczonego powództwa Sąd I instancji uznał je za usprawiedliwione co do zasady i co do wysokości.

Jako podstawę odpowiedzialności pozwanego Sąd I instancji uznał postanowienia umowy z 16 lipca 2015 roku o udzielnie pozwanemu przez powodowy bank kredytu, wskazując przy tym, że zgodnie z treścią przepisu art. 354 § 1 k.c. dłużnik winien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią.

Przechodząc do oceny podniesionych przez stronę pozwaną zarzutów Sąd I instancji przytoczył treść przepisu art. 6 k.c., który określa reguły ciężaru dowodzenia.

Za nieskuteczny Sąd I instancji uznał zarzut braku skonkretyzowania czynności, z której powodowy bank wywodzi roszczenie, gdyż złożono dokument umowy, zaś w toku procesu pełnomocnik powoda nie kwestionował złożonego przez stronę powodową zestawienia wpłat na poczet wykonania umowy.

Sąd I instancji uznał ostatecznie za niesporny fakt zawarcia przez strony umowy kredytu i fakt jego wykorzystania przez pozwanego, a także historie wpłat. Wobec tego, skoro pozwany nie wskazał, że dokonywał spłaty kredytu w inny, niż to wynika z zestawienia sposób, za niezasadny należało uznać zarzut, że strona powodowa nie wykazała wysokości roszczenia.

W przedmiotowej sprawie pozwany nie przedstawił zaś żadnego dowodu wskazującego na uiszczenie tytułem zadłużenia wobec powodowego banku kwot innych niż te, które sam powód ujął w złożonym wykazie, a nadto nie kwestionował zestawienia.

W ocenie Sądu I instancji, niezasadny jest także zarzut nieskutecznego złożenia przez powodowy bank oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. Jak wynika z zestawienia wpłat, w momencie dokonania wypowiedzenia, pozwany zalegał już co do kapitału i odsetek za maj, czerwiec i lipiec 2017 roku, co, w świetle treści umowy (zawartej przed wejściem w życie przepisu art. 75c prawa bankowego i

zgodnej z treścią wówczas obowiązującego art. 75 prawa bankowego), uprawniało bank do wypowiedzenia umowy, przy czym wypowiedzenie w części dotyczącej warunków spłaty spowodowało wymagalność całej udzielonej, a niespłaconej kwoty z odsetkami i kosztami. Wypowiedziane zostały warunki spłaty ratalnej. Samo zaś oświadczenie o wypowiedzeniu wysłane zostało, z dołożeniem przez stronę powodową należytej staranności, na powołany w umowie adres kredytobiorcy. Oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. (art. 61 §1 k.c.) Fakt, że pozwany nie odebrał osobiście wysłanej do niego na prawidłowy adres korespondencji, którą odebrał jego brat - k. 37, nie przekreśla skuteczności złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu przez stronę powodową. Podkreślenia wymaga, że po doręczeniu wypowiedzenia, bank na ten sam adres wysłał do pozwanego wezwanie do zapłaty z 30 października 2017 roku, które to pismo pozwany odebrał osobiście, zatem adres był prawidłowy i aktualny.

Z kolei za nieistotny dla rozstrzygnięcia Sąd I instancji uznał fakt, że oświadczenie o wypowiedzeniu podpisane zostało parafą umieszczoną poza obszarem pieczęci banku. Po pierwsze, parafa złożona została wraz z pieczęcią obejmującą pełne imię i nazwisko oraz stanowisko osoby podpisującej. Pieczęć ta i podpis zostały umieszczone bezpośrednio pod nazwą banku, w imieniu którego oświadczenie złożyła młodszy specjalista E. S.. Jak natomiast stanowi przepis art. 97 k.c., osobę czynną w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publiczności poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa. Jest to domniemanie prawne, które może być obalone przy pomocy dowodu przeciwnego, co w niniejszej sprawie nie nastąpiło. Strona powodowa złożyła stosowne pełnomocnictwo dla E. S.. Nawet jednak gdyby osoba podpisująca umowę za bank nie miała umocowania, bądź przekroczyłaby jego zakres, to ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę, w imieniu której umowa została zawarta (art. 103 k.c.). W toku procesu powód, jako osoba prawna, konsekwentnie stał na stanowisku, że osoba podpisująca wypowiedzenie działała w jego imieniu.

Odnośnie do wniosku pozwanego złożonego w trybie art. 320 k.p.c., Sąd I instancji wskazał, że pozwany nie stawiał się na rozprawę, mimo wezwania w celu przesłuchania pod rygorem pominięcia zeznań. Nie było zatem możliwości ustalenia sytuacji rodzinnej i majątkowej pozwanego, co pozwoliłoby na ocenę zasadności rozłożenia świadczenia na raty.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go w całości i podnosząc zarzut mającego wpływ na wynik sprawy naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. polegającego na sformułowaniu przez Sąd I instancji wniosków sprzecznych z zasadami doświadczenia życiowego wyznaczającymi granice dopuszczalności wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania (sprzeczności wniosków końcowych sądu z materiałem dowodowym), w szczególności poprzez błędne przyjęcie, że powód w sposób skuteczny wypowiedział umowę kredytu (...) z dnia 16 lipca 2015 roku nr (...). pomimo że wypowiedzenie zawierało warunek rozwiązujący, zostało opatrzone parafą zamiast podpisu (poza obszarem podpisu) oraz nie zostało skutecznie doręczone (przesyłkę z wypowiedzeniem odebrał brat pozwanego).

Z ostrożności procesowej pozwany podniósł również zarzut mającego wpływ na wynik sprawy naruszenia art. 320 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji istnienia uzasadnionego wypadku pozwalającego zasądzone świadczenie rozłożyć na raty.

Na tej podstawie pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych za obie instancje

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

W toku rozprawy apelacyjnej pozwany podniósł nowy zarzut - zarzut naruszenia art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2357 z późn. zm., dalej: „pr. bankowe”) w zw. z art. 58 § 1 k.c.

na skutek nieuwzględnienia, że wypowiedzenie umowy kredytu nie zostało poprzedzone wezwaniem do zapłaty, tj. procedurą z art. 75c pr. bankowe.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna.

W pierwszej kolejności należało rozważyć zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., gdyż tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny umożliwia właściwe zastosowanie prawa materialnego, a w konsekwencji ocenę dalszych zarzutów o tym charakterze stawianych przez skarżącego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, opierając się na całokształcie zebranego materiału dowodowego i dokonał prawidłowej oceny zgromadzonych dowodów, wyprowadzając na tej podstawie właściwe wnioski.

Wbrew zarzutom skarżącego, w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie doszło do naruszenia zasad logicznego rozumowania, czy sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego przy formułowaniu przez Sąd I instancji wniosku o skutecznym wypowiedzeniu umowy kredytowej łączącej strony.

Pozwany ponowił w apelacji zastrzeżenia, które Sąd I instancji przeanalizował i szeroko omówił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Nie powielając więc argumentacji Sądu I instancji, którą Sąd Apelacyjny w pełni podziela, należy zauważyć, że przepis art. 78 § 1 k.c. wymaga dla ważności oświadczenia woli złożonego na piśmie jedyne własnoręcznego podpisu. Z kolei żadne przepisy prawa nie statuuja jakichkolwiek innych, generalnych wymogów w zakresie formy podpisu, a przede wszystkim nie wyłączają możliwości jego skutecznego dokonania za pomocą tzw. parafy. Wprawdzie opinie przedstawicieli doktryny i orzecznictwo nie są w tym zakresie jednolite, jednak rozważając kwestię prawidłowości podpisu należy mieć głównie na względzie jego identyfikacyjną funkcję. Podpis ma zatem pozwalać na zidentyfikowanie osoby składającej oświadczenie woli danej treści (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 8 maja 1997 roku w sprawie o sygn. akt II CKN 153/97, Legalis nr 83565).

Z uwagi na doniosłość prawną weksli, zasadnym jest, aby podpis jego wystawcy zawierał co najmniej nazwisko, lecz wymóg ten w przypadku innych dokumentów sporządzonych w formie pisemnej jest zbyt rygorystyczny i nie ma żadnego uzasadnienia prawnego. W praktyce obrotu, zwłaszcza w sytuacjach takich, jak w okolicznościach przedmiotowej sprawy, nie ma potrzeby podpisu nazwiskiem, gdy wystawca dokumentu posługuje się imienną pieczęcią banku.

Zarzut dotyczący złożenia podpisu poza przeznaczonym do tego obszarem dokumentu jest chybiony. Jak wynika z załączonej do akt sprawy kopii wypowiedzenia umowy kredytu (k. 35), podpis osoby składającej w imieniu powodowego banku oświadczenie woli o wypowiedzeniu pozwanemu kredytu znajduje się pod tekstem zawierającym treść tegoż oświadczenia, co pozwala ustalić, gdzie się ono kończy (także w tym przypadku ustawodawca nie formułuje żadnych wymogów co do usytuowania podpisu) i mieści się w obszarze do tego przeznaczonym.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego, nie ma żadnych podstaw do przypuszczenia, że dokument wypowiedzenia nie został wystawiony i podpisany przez osobę, której pieczęć i podpis na nim widnieją. Za sprzeczne z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego należałoby uznać rozumowanie przeciwne. Nie można bowiem uznać, że w związku z opóźnieniami pozwanego w spłacie rat zaciągniętego kredytu osoba postronna, nieumocowana przez bank, skierowałaby do niego pismo o wypowiedzeniu umowy.

Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że osoba, która w imieniu powodowego banku wystawiła i podpisała dokument wypowiedzenia pozwanemu umowy kredytu była umocowana do dokonania tego typu czynności,

co potwierdza złożony przez powoda do akt sprawy dokument pełnomocnictwa, czyniąc bezpodstawnym zarzut pozwanego braku zweryfikowania, na jakiej podstawie osoba ta działała. Zarzut, że osoba ta działała bez umocowania lub z jego przekroczeniem, co powodowałoby nieważność złożonego oświadczenia o wypowiedzeniu, jest więc nietrafny.

Pozwany nie wykazał również, że doręczenie dokumentu wypowiedzenia było nieskuteczne. Takiego wniosku nie można wyprowadzić z samego faktu, że przesyłkę zaadresowaną do pozwanego odebrał jego brat. Ani przepisy prawa bankowego, ani żadne inne przepisy nie statuują warunku osobistego doręczenia korespondencji z banku. Natomiast w świetle przepisów prawa pocztowego, doręczenie osobie pełnoletniej zamieszkałej razem z adresatem przesyłki rejestrowanej lub przekazu pocztowego jest prawidłowe, o ile adresat nie złożył w placówce pocztowej zastrzeżenia w tym zakresie (art. 37 ust. 2 pkt 3 ppkt a ustawy z dnia 23 grudnia 2012 roku – Prawo pocztowe, t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1041). Zgłoszenia takiego zastrzeżenia pozwany zaś nie wykazał.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje na to, że wypowiedzenie pozwanemu umowy kredytu przez powodowy bank było skuteczne. Całkowicie bierna postawa skarżącego, brak jakichkolwiek bieżących wpłat na poczet wymagalnych rat kredytu, przemawia za uznaniem, że pozwany akceptował skutki wypowiedzenia.

Przechodząc do oceny dalszych zarzutów stwierdzić należy, że zgłoszony na rozprawie apelacyjnej zarzut naruszenia przepisu art. 75c pr. bankowego sprowadza się w istocie do zgłoszenia nowych okoliczności faktycznych, które na podstawie art. 381 k.p.c. podlegają pominięciu. Sąd odwoławczy wprowadził badanie naruszenia prawa materialnego z urzędu, czego oczekiwał skarżący podnosząc ten zarzut, ale czyni to mając na uwadze ustalone okoliczności faktyczne.

Skarżący podniósł bowiem, że wypowiedzenie nie zostało poprzedzone wynikającą z przepisu art. 75c pr. bankowe procedurą i wezwaniem o odpowiedniej treści. Należy przy tym zauważyć, że w toku postępowania pierwszoinstancyjnego nie przeprowadzono w tym zakresie żadnych dowodów. Podważając skuteczność wypowiedzenia pozwany nie podnosił, że było ono przedwczesne, co implikowałoby potrzebę prowadzenia postępowania dowodowego w dalszym zakresie. W świetle kontradykcyjności procesu cywilnego trudno wymagać, nawet od profesjonalisty, że dochodząc swoich praw przed sądem będzie przedstawiał wszelkie możliwe w sprawie dowody, antycypując zarzuty strony przeciwnej.

Skoro więc zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. okazał się bezskuteczny, a zgłoszenie okoliczność braku wezwania do złożenia wniosku o restrukturyzację spóźnione, bo podniesione dopiero na rozprawie apelacyjnej (art. 381 k.p.c.), to zarzut naruszenia przepisu art. 75c pr. bankowe polegając na jego niezastosowaniu nie mógł zostać uwzględniony.

Powyższej oceny nie może zmieniać fakt powołania się przez skarżącego na orzeczenia innych sądów w prowadzonych przeciwko temu samemu bankowi sprawach, w których zarzut naruszenia przepisu art. 75c pr. bankowe również miał zostać zgłoszony na etapie postępowania apelacyjnego. Polski system prawny nie jest oparty na precedensach sądowych, a co istotniejsze, trudno odwoływać się do rozstrzygnięć, nie znając całości okoliczności sprawy, w których one zapadły.

Na marginesie tego należy tylko wskazać, że strona powodowa załączyła do akt sprawy kopię skierowanego do pozwanego pisma zawierającego stosowne pouczenie o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia (k. 116).

Także zarzut naruszenia przepisu art. 89 k.c. poprzez uznanie za skuteczne warunkowego wypowiedzenia umowy kredytu nie był zasadny.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że żadne przepisy prawa nie zakazują wypowiedzenia umowy o kredyt pod warunkiem. Wbrew twierdzeniom skarżącego, orzecznictwo sądów powszechnych nie jest jednolite i nie wyłącza kategorycznie takiej możliwości.

Wprawdzie istnieją rozbieżności co do dopuszczalności złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu połączonego z wezwaniem do zapłaty, jednak mając na uwadze najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych rozpatrujących to zagadnienie, w szczególności postanowienie składu 7 sędziów SN z dnia 22 marca 2013 r. (III CZP 85/12 OSNC 2013 nr 11 poz. 132) oraz wyroki: Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 września 2017 r. (sygn. akt I ACa 102/17, LEX nr 2372228) oraz z dnia 9 sierpnia 2018 r. (sygn. akt I ACa 1609/17, LEX nr 2615598), czy Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 września 2017 r. (sygn. akt I ACa 329/17, LEX nr 2379789), za dopuszczalne należy uznać dokonanie czynności prawnej z zastrzeżeniem spełnienia warunku potestatywnego. Daje to bowiem kredytobiorcy możliwość kontynuacji umowy kredytowej na dotychczasowych warunkach, a tym samym uniknięcia wypowiedzenia tej umowy, co postawiłoby całość zaciągniętego zobowiązania w stan wymagalności. Nie ma więc zagrożenia, na które wskazuje skarżący, co do niepewności, czy braku jednoznaczności w określeniu jego sytuacji prawnej. Wręcz przeciwnie, to od woli pozwanego i podjętych działań zależało, jaki skutek odniesie złożone przez bank oświadczenie o wypowiedzeniu umowy. Tym samym, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw, aby w okolicznościach przedmiotowej sprawy uznać zastrzeżenie warunku przy oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy za niedopuszczalne z uwagi na sprzeczność z istotą tej czynności prawnej.

Na uwzględnienie nie zasługiwał także zarzut naruszenia art. 320 k.p.c. Podnosząc ten zarzut skarżący nie wskazał nawet jakie okoliczności przemawiają za rozłożeniem zasądzanego świadczenia na raty. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje zaś żadnych podstaw do uznania, że sytuacja pozwanego predestynuje go do zastosowania tego przepisu i że Sąd I instancji popełnił błąd odstępując od jego zastosowania. Brak jest bowiem jakichkolwiek dowodów na tę okoliczność, a jak słusznie wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, pozwany sam niejako pozbawił się możliwości rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty, nie stawiając się na wezwanie sądu i nie usprawiedliwiając swoje nieobecności, co uniemożliwiło przeprowadzenie dowodu z jego przesłuchania.

Nie znajdując więc podstaw do uwzględnienia apelacji pozwanego w żadnym zakresie, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w całości.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw.

z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Skoro apelacja pozwanego nie została uwzględniona w żadnym zakresie, to jest on winien zwrócić stronie przeciwnej poniesione przez nią koszty niezbędne do celowej obrony, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego ustalone na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265) w kwocie 4.050 zł.

(...)